

DM

magazin

Az én generációm

A vágy virága rút szavakba roppan
Lehervad mint a sors-alázta kín

Előtted állok im belőled [megraboltan]
Kihűlt a fény a holnap álmain

Mit ér a rend a béna értelemben
A fulladón a könny már nem segít

Halott a harc e vértelen mederben
Földoldja majd a gyávák bűneit

Mit érhet mond a szó ha csontodig [bezártan]
Magadban égsz és el se mondhatod

Boór

András

Mit ér a jó remény bitang [magányban]
Csáló már nem lehetsz csak [elhagyott]

Megraboltan

Fogadd hát arcom fénytelen karodba
Miképp a láva tenger habjait

Előtted állok im örökre [megrabolva]
Hiába már a szó a vágy a hit.

Valaha a Taigetoszról hajították a mélybe azokat az újszülötteket, akik nem találtattak elég életrevalónak. Valaha az orvoslás, a gyógyítás közelebb állt a véletlenhez, mint a szükségszerűség, egyes titkai már a tiltott tudományok körébe tartoztak. Manapság már arról folytatnak vad vitákat orvosok és laikusok, hogy meddig lehet s kell meghosszabbítani e hatalmasan fejlődő tudomány segítségével azokat az életet, akik már-már csak biológiailag léteznek. Magyarországon még néhány évtizede is a tudóvész Taigetoszról hajították a mélybe a beesett mellűket, s az egészségügy nem tartozott azon szolgáltatások közé, melyeket ma már — hálásan vagy kritikusan — naponta emlegetünk, amelynek munkásaitól, természetesen, csak önfeláldozó, csak kifogás-talan munkát vagyunk hajlandók elfogadni. Bölcsőtől a koporsóig, rakoncátlanok idegszálainktól veszedelmesen burjánzó sejtekig — orvosok ezrei vigyáznak ránk. Vannak, kik azért tanulják a tudományt, titkait, hogy szemünk mélyébe lássanak, vannak, kik lelkünk mélységeibe akarnak szabad szemmel vagy gépek segítségével belátni. A nap bármelyik órájában, akkor, amikor úgy érezzük, létünket fenyegeti a veszély. Ha kell, szemüket erősítik röntgennel, mikroszkóppal mindenlátóvá, ha szükséges, ügyes ujjakat toldják meg műszerekkel. Ok segítenek, hogy meglássuk a fényt, s ők próbálják szemünket nyitva tartani, ha már fát a létünk, hogy még lássuk a fényt. Ezért hisszük néha, hogy mindenhatónak, mindig késznek, frissnek kell lenniük, s mindig. Pedig nem istenek, nem varázslók: velünk küzdenek magunkért s magukért is.

Az ezredforduló körül született az én generációm. Ko. Janikával és Nyá. Janikával vállaltuk a szervezőmunkát, hogy összeverbuváljuk a Mátyás tér környéki sütvölvényeket, a fél évszázaddal ezelőtti tinézereket. Összeírtunk 35—40 nevet és címet. Szívszorogató és melengető érzésekkel bocsátottuk útjukra a meghívókat. Alsóváros színe-virága 60 évestől 80-ig, legyen ott 11-én, du. 3 órakor a Boszorkánysziget mellett „szokott helyen”. A régi-régi szokott helyünkön, ahová mindig, mindenhol úgy vágyunk vissza, mint gyermek az anyja ölébe. Tisza-part, Boszorkánysziget, göcsörtös öreg fűzfák, élgéző nyárfák: vércse, bagoly és gólyafészkes ismerőseink, anynyi évtized után ismét köszöntünk benneteket. Kék ég, tűző napsütés, forró homok, cirógató hűsítő hullámok, öröm, ifjúság, gondtalanság és a barátságok olyan hőfokú átélése, ami egy életre bilincsbe fogta a szívünket. 35—40 név: arcok, alakok, mozdulatok amiket mindig magunkkal cipelünk. Nem teherként, inkább doppingszerként. Vajon hány közülünk a dedapa, nagy-apa, apa vagy öreglegény? Négyet közülünk messze vetett a sors: egy kivándorolt Törökországba, egy Ausztriába és ketten kitántorogtak Amerikába. Nekik nem írunk. Öten meghaltak tüdőbajban: Morbus hungaricus. Pajtások, akiket szerettünk, akikkel naponta együtt voltunk, és gyötörde láttuk hogyan köhögik ki a tüdejüket: Bernát Gazsi: jó kedélyű, aranyos, szellemes, tehetséges fiú. Mindig azt mondta, hajtogatta, hogy Őtet a Tisza-part, a napsütés és a jó kedély gyógyítja ki a tüdőbajából. Eltemettük. Neki már nem írunk. Gaugler Ricsi: nagyhangú, hosszú nyurga fiú. Mindig süttette magát a nappal, és mindig hámolt a bőre. Neki sem kell már írni. Rajta sem segített sem a Tisza-part, sem a napsütés. Én vittem egy párnát a koporsója után. Szélpál Pali: barna bőrű, nyüzögő testű fiú, felső-ipariskolás. Búvárúszásban az egyetlen versenytársam. Mégis eltemettük.

Neki sem írunk. Huszta Ferkó: átelleni szomszéd, szőke hajú lakatos kollega, testvérként ragaszkodó barát. Gége-tbc vitte el. Nem írhatunk Neki sem. Tóth Pista: görög arcú, eszményien szép fiú. Szívósan ragaszkodott az életéhez. Ő is a tüdejét köpkötte ki. Nem írhatunk Neki, de nem írhatunk az Ókrós Fecónak sem. Szegény, fáradtan elbóbiskolt a bakon, és egy vasúti átjárónál elütötte a vonat. A lovak megdöglöttek, és Fecó a szülei vesztesége miatt öngyilkos lett. Flóbertpuskával a szájába lött. Nem írhatunk Katona Bandinak sem. Ő meg nyakát törte egy fejleszgetőkor. Pedig kicsoda fizikum volt. Meghalt a három Szögi is: Illés, Feri és Sanyi. Utánuk ment Ördög Imre is, a Göge. Ő volt közöttünk a legfürgőbb. Rák gyúrta le. A Kanyó volt közöttünk a legjobb alakú legény — kavicsal a Tiszát majdnem átbotta —, Neki a lábát vágta le tőből. Csak elszomorítaná a meghívónk.

Tizenketten jöttünk össze. A Tisza-part sem a régi már. Eltűntek a boszorkányszigeti óriási nyárfák, a boszorkányégetés utolsó tanú. A kivágásuk volt olyan barbárság, mint a boszorkányégetés. Legalább egy kiszáradt óriási fatemetet hagytak volna állva. Egy álló óriási csontvázként: tanúnak, emlékműnek, megrázó dokumentumnak. Úde zöld helyett kősvatag fogadott bennünket. Partvédelmi munkák folynak a sziget környékén, és ahol gyermekkorunk legszebb éveit töltöttük — ami a sajátunk, természetes birtokunk volt — oda most tilos volt a bemenet. Po. Pistával megrökönyödve cövekelünk le a tábla előtt. Bent a parton Ba. Lajcsi, a Kurci integetett. Ő volt közülünk az első. A vasúton szokhatta meg a pontosságot. Aktív korában dízelmozdonyokon nyargalászott. Közülünk Ő nyaggatta egyedül a hegedűt. Fialatkorában is vékony legény volt, ma már tüvegyszáraz. Elhozta az unokáját is, a Gábort. Stram kis legény. Az ő megértő ember volt. Megengedte hogy ott várjuk be a többieket. Ne essék baja miattunk. A Gogorom, Po. Pista fűtőházi lakatos, művezetőként ment nyugdíjba. Izmos kis legény volt. Ő tudott legtöbbször főlhúzni a Mátyás téri fák ágain, de egyedül Ő nem tanult meg úszni. Ha átúsztuk a Tiszát, mindig kettőnknek kellett átcipelni. A vállunkba kapaszkodott, a Tisza közepén váltottuk egymást. Ekkora bizalom és könnyelmű vakmerőség jellemző volt a baráti körünkre. Tovább is a szakmánál maradt: La. Culfaster még mindig a régi szolid fiú, ill. már egy kicsit öregecske. Van neki kis pocakja is, a nevetése csendesebb, és a mosolya már mindent megértő és megbocsátó. Ko. Janika fehér hajával — az is kicsit ritkás —, még mindig rosszban tőri a fejét. Ahol a torlódó emlékektől mi megilletődve elcsendesedtünk, Ő ott is „bolon-

dozott”. Tartsa isten a szokását. Nyá. Janika határozottan megkomolyodott, megérett a nősülésre. Mindig Ő vitte el a pálmát a lebernulási versenyekben. Furcsa, kis pocakja már Nekié is van. Ko. Tibi tudta közöttünk a legtöbb magyarnótát. Fújta most is. Fenyegerek volt, és maradt a régi csendhábortó, falurossza. A Prékupás, Billás Imriske — a föld fia —, még a Tibinél is hangosabb volt. A mihálytelki tsz leg-hetykébb nyugdíjas dolgozója. A Nó. Miska jó alakú, erős gyermek volt: bátor, jószívű, fürgé. Külsőleg nem változott. Ő volt közöttünk a legcsendesebb. Elszállt a régi erő, lassúbbak a mozdulatok, talán csak a szíve a régi, sajnos, már az sem. Az öregfiúk találkájára legmesszebről — Duna-keszről — Fa. Lajcsi, a Lupusz jött. Nyugdíjas lakatos, méhészkedés a hobbija. Karakán, kemény legény volt, de most érzékenykedett. Többször láttam könnyesnek a szemét. Utoljára hagytam a Fo. Náci: teljesen a régi, egyenes a tartása, meggondolt, kevés beszédű, szolid és egy kicsit ősz már. Remek katonaviccet mondott el.

Az öregfiúk közül ketten csak lélekben voltak velünk. Levelet írtak, telve megindultsággal, vágyakozással. Sá. Janika, a Janaga Miskolcra írt. Egy egész éjjel az emlékeivel viaskodott. Tolakodtak a tolla alá az emlékek: vidámak, szépek, itt-ott kicsit keserűek. Széles ölelésű, érzéssel teli levelet írt. Fölolvastam. Nagy siker volt. Ő a Diógyőri Vasgyárból ment nyugdíjba. A leggyorsabb futó volt közöttünk. Úszni úgy tanítottuk, hogy a Ko. Janó és a Bulu beledobták lábánál fogva a Tiszába. Erre a legbűszkébb.

Tu. Jóska Pestről írt. Minden betűjén érzett az őszinte sajnálkozás, hogy nem lehet velünk. Felsorolt rengeteg veszélyes kalandot, vidám stíliket, öregeket bosszantó csínyeket. A levele végén szívből jövő szavakkal, halott barátokat siratott Ő is.

A generációból ezek voltak a barátaim: az ezredforduló környékén születtek. Az első világháborúban nőttek fel. Gazdasági válságok között értek férfivá, és a második világháború Őket törté-nyúzta legkegyetlenebbül. Milyen alakította Őket ez a sors? Lelkileg kicsit kérges, testileg szívós, idegileg türeklős, munkában kitartó talpig emberek. Elemi formákból épült, kevés egyenes vonallal megrajzolható jellemek. Az élet által legjobban igazolt kvalitásokat Ők képviselik. Konstruktív törekvésű, önmagát és a társadalmat eltartó hasznos generáció volt az enyém. — Ők kezdték építeni az önzetlen társadalmat. — Ennek a generációnak egy darabkája az én baráti köröm. Egy darabka Szedeg, egy darabka Magyarország. Tengerből egy csepp, amiben benne a tenger. Kicsit sós is, kicsit keserű is, talán kicsit panaszos is.

TÁ. TÓNI, A TIKKÓ

